

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **A. B.**, zast. Mgr. Helenou Pindejovou, advokátkou se sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 963/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 11. 2021, č. j. OAM-430/ZA-ZA11-ZA21-2021, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2022, č. j. 41 Az 44/2021-49,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a kasační stížnost

[1] Předmětem projednávané věci je prolomení pravidla stanoveného v § 75 odst. 1 (vázanost soudu skutkovým a právním stavem ke dni vydání napadeného správního rozhodnutí), resp. § 109 odst. 5 (k nově uplatněným skutečnostem Nejvyšší správní soud nepřihlíží) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), s ohledem na žalobcem namítanou změnu bezpečnostní situace v Arménii po vydání napadeného rozsudku, konkrétně zintenzivnění bojů mezi Arménií a Ázerbájdžánem o území Náhorního Karabachu.

[2] Žalobce je státním příslušníkem Arménské republiky. Důvodem jeho první žádosti o mezinárodní ochranu v České republice byla hrozba povolání mladšího syna k základní vojenské službě i to, že chce být s manželkou v blízkosti hrobu staršího syna v Německu, který tam zemřel na leukémii a předtím sloužil v armádě právě na hranici mezi Arménií a Ázerbájdžánem. S touto žádostí o mezinárodní ochranu žalobce neuspěl.

[3] V červnu 2021 podal žalobce opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany podle § 11a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný ji shledal nepřípustnou podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu a v souladu s § 25 písm. i) téhož předpisu řízení zastavil. Neshledal nové důvody pro posouzení žalobcovy opakované žádosti.

[4] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou, kterou Krajský soud v Brně výše označeným rozsudkem zamítl. Též neshledal, že by byly naplněny podmínky pro opětovné meritorní posouzení žalobcovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Konstatoval, že důvod žalobcovy opakované žádosti spočívající v obavě z návratu do vlasti v souvislosti s tamní bezpečnostní situací sice lze označit za novou skutečnost, ale tato nová skutečnost nesvědčí o tom, že by žalobce mohl být pronásledován podle § 12 zákona o azylu nebo by mu hrozila vážná újma podle § 14a odst. 2 stejného zákona.

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti tomuto rozsudku kasační stížnost, které navrhl přiznat odkladný účinek z důvodu rodinné situace a nebezpečí postihu za nelegální pobyt. V kasační stížnosti nejdříve zopakoval průběh předchozího řízení a závěry krajského soudu. Následně uvedl, že dva týdny po vydání napadeného rozsudku se bezpečnostní situace v Arménii opět rapidně zhoršila, když Ázerbájdžán zaútočil na oblast Náhorního Karabachu. V září 2022 došlo i k útokům mimo oblast Náhorního Karabachu, blíže ke stěžovatelovu bydlišti. S ohledem na rozlohu Arménie, délku jejích hranic s Ázerbájdžánem a stupňující se vojenské útoky má stěžovatel odůvodněnou obavu, že se konflikt rozšíří. Civilní ztráty na životech již byly potvrzeny. Stěžovatel si je vědom, že namítané skutečnosti nastaly až po vydání napadeného rozsudku, ale jelikož mu hrozí újma podle § 14a zákona o azylu, je možné prolomit vázanost správních soudů právním a skutkovým stavem ke dni napadeného rozhodnutí ve prospěch zásady *non-refoulement*. Navrhl zrušit napadený rozsudek i rozhodnutí žalovaného a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný ve vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti. Napadený rozsudek i rozhodnutí byly vydány v souladu s právními předpisy. Připomněl obecné pravidlo vázanosti soudu skutkovým a právním stavem ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Navrhl kasační stížnost odmítnout pro nepřijatelnost, případně zamítnout.

II. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud (dále také „NSS“) dospěl k závěru, že kasační stížnost je projednatelná. Dále se v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. zabýval její přijatelností.

[8] Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je kasační stížnost přijatelná, pokud i) se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; ii) se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; iii) je potřeba učinit judikaturní odklon; nebo iv) by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS; obdobně ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, odst. [11]). Tento výklad ovšem není plně využitelný, zvažuje-li zdejší soud, zda je třeba výjimečně prolomit pravidla stanovená

v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. S otázkou prolomení těchto pravidel je třeba se vypořádat věcně, ať už v rámci hodnocení přijatelnosti kasační stížnosti, nebo přijatelnost shledat a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (srov. rozsudky NSS ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49, odst. [23], ze dne 27. 5. 2022, č. j. 1 Azs 60/2022-28, odst. [15], nebo ze dne 25. 8. 2022, č. j. 3 Azs 424/2021-35, odst. [10]).

[9] Aktuální bezpečnostní situací v Arménii s ohledem na probíhající ozbrojený konflikt o Náhorní Karabach a nedávným vyostřením těchto bojů se přitom Nejvyšší správní soud dosud nezabýval, a proto přistoupil k meritornímu přezkumu kasační stížnosti. Kasační stížnost je tedy přijatelná.

[10] Otázka prolomení § 75 odst. 1, resp. v kasačním řízení § 109 odst. 5 s. ř. s. za účelem dodržení mezinárodních lidskoprávních závazků, jako je i stěžovatelem namítaná zásada *non-refoulement*, je v judikatuře zdejšího soudu řešena konzistentně. Vyplývá z ní především, že takový postup je namístě, pokud až po vydání napadeného rozhodnutí nebo rozsudku nastaly nové skutečnosti relevantní z hlediska mezinárodní ochrany a je dáno riziko porušení mezinárodních lidskoprávních závazků v případě neprolomení daných pravidel (srov. obecně k prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. rozsudky NSS ze dne 24. 8. 2010, č. j. 5 Azs 15/2010-76, ze dne 4. 2. 2013, č. j. 8 Azs 27/2012-65, bod 19., nebo novější ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Azs 84/2022-61, odst. [29]; ve vztahu ke kasační stížnosti rozsudek NSS ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021-31, č. 4335/2022 Sb. NSS, odst. [14] a [15]; a k dodržování mezinárodních závazků též rozsudek NSS ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007-64, č. 1336/2007 Sb. NSS).

[11] V nyní projednávané věci Nejvyšší správní soud neshledal, že by bylo namístě tento postup aplikovat a shora uvedená pravidla § 75 odst. 1 nebo § 109 odst. 5 s. ř. s. prolomit. Ačkoliv lze přisvědčit stěžovateli, že vyvstaly nové skutečnosti, které bez svého zavinění nemohl tvrdit před žalovaným ani krajským soudem (vyostření bojů o Náhorní Karabach), Nejvyšší správní soud neshledal, že by byly relevantní z hlediska mezinárodní ochrany. Neshledal, že by v případě neprolomení § 75 odst. 1 nebo § 109 odst. 5 hrozilo ve vztahu ke stěžovateli porušení mezinárodních lidskoprávních závazků, zejména zásady *non-refoulement* a práva na život, a že by mu hrozila vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 stejného zákona, jak namítá.

[12] Nejvyšší správní soud ve vztahu k ozbrojeným konfliktům již dříve judikoval, že v případě tzv. totálního konfliktu hrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona v zásadě každému žadateli přicházejícímu z postižené země či regionu; v případě konfliktu nemajícího tento charakter se musí prokázat dostatečná míra individualizace hrozby (rozsudek NSS ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008-86, č. 1840/2009 Sb. NSS; obdobně rozsudek SDEU ze dne 17. 2. 2009, věc C-465/07 *Elgafaji,* bod 39.).

[13] Stěžovatelem vznesené okolnosti bojů mezi Arménií a Ázerbájdžánem o Náhorní Karabach v tomto ohledu relevantní skutečnosti pro shledání rizika vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu nezakládají. Bydlištěm stěžovatele je Jerevan a uvedený konflikt probíhající v jiné části Arménie dle Nejvyššího správního soudu nelze ke dni tohoto rozhodnutí klasifikovat jako „totální“. Míra svévolného násilí předmětného konfliktu nedosahuje takové úrovně, že by existovaly závažné důvody domnívat se, že by byl stěžovatel v případě navrácení se do Arménie vystaven reálnému nebezpečí

vážného ohrožení pouze z důvodu své přítomnosti (srov. již citované rozsudky č. j. 5 Azs 28/2008-86 a věc C-465/07 *Elgafaji*, bod 35.; nověji rozsudek SDEU ze dne 10. 6. 2021, věc C-901/19 *Bundesrepublik Deutschland*, bod 28.). Nejvyšší správní soud současně neshledal, že by se konflikt v jiné části Arménie stěžovatele dotýkal individuálně, tedy že by mu hrozila konkrétní vážná újma, a ani sám stěžovatel v kasační stížnosti tyto skutečnosti nikterak nerozvádí.

[14] V případě stěžovatele i ve vztahu k dalším novým skutečnostem tedy platí teze vyslovená krajským soudem, že tyto skutečnosti nesvědčí o tom, že by žalobce mohl být pronásledován z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo by mu hrozila vážná újma podle § 14a odst. 2 stejného zákona (srov. *a contrario* rozsudek NSS ze dne 30. 5. 2022, č. j. 2 Azs 10/2022-37, odst. [9], ve vztahu k válce na Ukrajině).

III. Závěr a náhrada nákladů řízení

[15] Nejvyšší správní soud neshledal důvod k prolomení § 75 odst. 1 a 109 odst. 5 s. ř. s., a proto kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[16] O návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nerozhodoval, jelikož bez zbytečného odkladu po provedení nezbytných procesních úkonů rozhodl o samotné kasační stížnosti.

[17] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. října 2022

JUDr. Radan Malík
předseda senátu